

Данькевич Ю. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Медведєв М. Г.,

*доктор технічних наук, професор,
професор кафедри інженерних систем та технологій
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ ТА ІНЖЕНЕРІВ: ВИКЛИКИ ДЛЯ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА НОВІ СТАНДАРТИ ОЦІНЮВАННЯ

Сучасна парадигма освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» та інженерно-технічними напрямками вимагає переходу від вивчення статичних форм до динамічного управління інтелектуальними системами. Інтеграція штучного інтелекту в навчальний процес створює дилему: він автоматизує складні аналітичні процеси, але водночас ставить під сумнів традиційні методи контролю знань [4]. В умовах повномасштабного вторгнення для Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського це питання набуває особливої ваги через необхідність підготовки фахівців, здатних до швидкого відновлення країни.

Документознавці та інженери сьогодні співпрацюють в одному цифровому полі, де головним інструментом стає алгоритм. Процес викладання має трансформуватися з простої передачі інструкцій у навчання стратегічному управлінню даними. ШІ здатний за секунди генерувати як програмний код для інженерних розрахунків, так і складні структури архівних описів чи управлінських документів, що створює ілюзію знань у здобувача, що є головним викликом для сучасної вищої школи [3]. Ми маємо визнати, що стара система «завдання-результат» більше не відображає реальний рівень компетенцій.

На нашу думку, для інженера критично важливо не просто отримати розрахунок від нейромережі, а зрозуміти фізичну логіку процесу. Для документознавця ж важливо не просто створити документ через промпт, а верифікувати його юридичну та історичну достовірність. Академічна доброчесність у цьому контексті має бути переосмислена як прозорість

використання інтелектуальних помічників. Здобувачі обох напрямів повинні вказувати ступінь залучення ШІ у своїх курсових та дипломних проектах, коли викладач стає не цензором, а експертом-валідатором, який перевіряє здатність здобувача до критичного аналізу згенерованого контенту. Цифровізація освіти вимагає впровадження нових стандартів оцінювання, що ґрунтуються на процесі, а не на фінальному продукті [3]. Інженер має захищати архітектуру свого рішення в режимі реального часу, пояснюючи кожен алгоритмічний крок [2, с. 49]. Документознавець повинен демонструвати навички експертизи цінності інформації, яку ШІ міг викривити або галюцинувати.

Ми пропонуємо впровадження методики для технічних та інформаційних дисциплін, де студент працює над завданням безпосередньо перед аудиторією, що нівелює можливість недоброчесного використання нейромереж без розуміння суті. Оцінювання має включати перевірку навичок промпт-інжинірингу як окрему професійну компетенцію для обох спеціальностей. Інженер, що вміє правильно поставити задачу ШІ, є більш ефективним за того, хто ігнорує прогрес. Документознавець, який автоматизує рутинне сортування даних за допомогою алгоритмів, стає менеджером знань нового покоління. Міжнародна мобільність здобувачів у цей період дозволяє запозичувати найкращі етичні кодекси провідних університетів світу. Ми маємо синхронізувати наші вимоги до академічної етики із західними стандартами цифрової грамотності [4]. Підготовка кадрів для повоєнного відновлення вимагає від нас створення фахівців, що володіють «гібридним інтелектом».

Інженери будуть відбудовувати інфраструктуру, використовуючи ШІ для оптимізації ресурсів, а документознавці – створювати цифрові архіви цієї трансформації [1, с. 142]. Спільна підготовка цих фахівців у межах технічних університетів створює унікальну синергію. Навчальний матеріал тепер має подаватися через призму кейс-стаді, де ШІ є лише одним із засобів вирішення проблеми. Викладач повинен створювати “AI-resistant” завдання, які вимагають особистого досвіду або специфічного контексту воєнного часу. Наприклад, аналіз пошкоджених архівів чи проектування тимчасових споруд з урахуванням локального ландшафту [4]. Перевірка знань має зміститися у бік дискусії та обґрунтування власної позиції. Це дозволить зберегти суб’єктність студента у навчальному процесі.

Цифрові інновації не повинні замінювати фундаментальну підготовку, а мають ставати її логічним продовженням. Інженерна етика та професійна відповідальність документознавця за збереження національної пам’яті є фундаментом, який не підвладний алгоритмам. Важливо впроваджувати курси з етики штучного інтелекту вже на перших курсах бакалаврату, що, у свою чергу, сформує у здобувачів розуміння ризиків та можливостей технологій. Співпраця між технічними кафедрами та кафедрами інформаційної справи дозволить

створювати міждисциплінарні проекти, що моделюють реальні умови праці в сучасних цифровізованих корпораціях. Оцінка за таку роботу має враховувати вміння працювати в команді «людина-машина».

Сьогоднішні здобувачі – це покоління, яке буде інтегрувати Україну в глобальний технологічний простір. Їхня підготовка має бути гнучкою, адаптивною та безкомпромісною щодо якості. Використання ШІ для перевірки робіт на плагіат також має стати більш інтелектуальним та змістовним. Ми повинні вчити студентів не боятися ШІ, а бути розумнішими за нього. Академічна свобода викладача полягає у праві обирати найбільш інноваційні методи контролю. Поєднання інженерного розрахунку та документознавчого аналізу дає комплексне бачення цифрової екосистеми. Таврійський національний університет має стати майданчиком для апробації таких інтегрованих підходів.

Відновлення держави після війни потребуватиме мільйонів оцифрованих документів та тисяч технічних рішень. Швидкість їх підготовки залежатиме від того, наскільки якісно ми навчимо студентів взаємодіяти з ШІ зараз. Ми маємо виховувати відповідальність за кожен клік та кожен згенерований рядок коду. Нові стандарти оцінювання стануть запобіжником проти деградації інтелектуальних зусиль. Синергія традицій та інновацій – це шлях до справжньої академічної досконалості. Ми віримо, що поєднання технічної точності та інформаційної системності створить нову еліту українських фахівців. Наша місія – забезпечити їх знаннями, які не застаріють з виходом наступної версії нейромережі. Тільки людина здатна надати цифрам сенс, а документам – історичну вагу. Отже, трансформація освіти – це передусім трансформація нашого ставлення до ролі інтелекту в цифрову епоху.

Список використаних джерел:

1. Веремчук О., Постельжук, О. Цифровізація архівних установ: виклики та перспективи збереження національної пам'яті в епоху технологічних трансформацій. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2025. (15), С. 142–153. URL: <https://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/335086> (дата звернення: 27.03.2026).

2. Мар'єнко М. В., Коваленко В. В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. Том 38. № 1. С. 48–53.

3. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України за № 286-р від 23 лютого 2022 р. Документ 286-2022-р, чинний, поточна редакція – Редакція від 06.01.2026, підстава – 1796-2025-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

4. Guidance for generative AI in education and research. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693> (дата звернення: 27.03.2026)